

Astrid Lindgren

Astrid Lindgren

ELÄKÖÖN EEMELI

Suomentanut Kerttu Piskonen

WSOY

Ruotsinkielinen alkuteos

ÄN LEVER EMIL I LÖNNEBERGA

Alkuteoksen kustantanut 1970 Rabén & Sjögren, Ruotsi

© Text: Astrid Lindgren 1970 / The Astrid Lindgren Company

© Illustrations: Björn Berg / Bildmakarna Berg AB

**ASTRID
LINDGREN**
COMPANY

For more information about Astrid Lindgren, see www.astridlindgren.com.

All foreign rights are handled by The Astrid Lindgren Company,
Stockholm, Sweden.

For more information, please contact info@astridlindgren.se

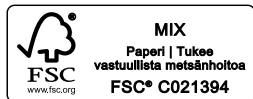
Suomenkielinen laitos © Kerttu Piskonen ja WSOY 1971, 2023

Werner Söderström Osakeyhtiö

Tarkistettu suomennos 2019

ISBN 978-951-0-50054-5

Painettu EU:ssa

Astrid Lindgren

ELÄKÖÖN
EEMELI

Suomentanut Kerttu Piskonen

Kuvittanut Björn Berg

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ei Vaahteramäellä eikä koko maakunnassa eikä koko maassa eikä ehkä – kukapa tietää – koko maailmassa ole ikipäivinä ollut poikaa joka olisi keksinyt enemmän metkuja kuin Eemeli, Kissankulman kamala vekara, joka kauan sitten asui Vaahteramäen kylässä. On iankaikkinen ihme, että siitä pojasta aikuisena tuli kunnanvaltuuston puheenjohtaja, mutta se hänestä vain tuli ja Vaahteramäen paras mies tulikin. Siitä sen näkee, että pahimmastakin pikku vintiöstä saattaa aikaa myöten varttua kunnan ihminen, ja minusta se on oikein mukava ajatus. Eikö sinustakin? Tottakai, sillä oletan sinäkin tehnyt aika paljon kepposia vai mitä? Ai, vai et ole. Kuinka minä sillä lailla erehdyin?

Eemelin äiti, Kissankulman Alma Nieminen, kirjoitti kaikki Eemelin metkut muistiin sinikantisiin vihkoihin, joita hän säilytti lipaston laatikossa. Lopulta laatikko oli niin täynnä vihkoja, että sen hädin tuskin sai auki. Aina jokin vihko pullisteli ja asettui poikkiteloin. Nämä sinikantiset vihot ovat vieläkin tallessa samassa lipaston laatikossa. Paitsi ne kolme vihkoa, jotka Eemeli kerran rahapulassaan yritti myydä

pyhäkoulunopettajalle. Mutta kun tämä ei halunnut ostaa vihkoja, Eemeli teki niistä paperiveneitä ja laski ne Kissankulman puroon, eikä niitä ole sen koommin nähty.

Pyhäkoulunopettaja ei ollut tajunnut, miksi hänen pitäisi ostaa Eemeliltä joitakin kirjoitusvihkoja.

– Mitä minä niillä? hän kysyi ihmeissään.

– Opettaisitte lapsia, ettei niistä tule yhtä hirveitä kuin minä, sanoi Eemeli.

Niinpä niin, Eemeli tiesi kyllä itsekkin millainen vintiö oli. Ja jos hän sattui unohtamaan sen, niin olihan aina Kissankulman Liina-piika muistuttamassa siitä.

– Sinun ei kannata pyhäkoulua käydä, hän sanoi.

– Eihän se sinuun kumminkaan pysty, eikä ne sinua taivaaseen huoli missään tapauksessa... paitsi tietenkin jos tarvitsevat apua ukonilmalla.

Tällä Liina tarkoitti, että aina oli jylinää ja jyskettä siellä missä Eemeli liikkui.

– Mokomaa vekaraa en ole ikinä nähnyt, sanoi Liina ja otti lehmihakaan mukaansa pikku Iidan, Eemelin siskon, jotta tämä saisi poimia mansikoita sillä aikaa kun hän lypsi Kissankulman lehmiä. Iida pujotti mansikat heinänkorteen, ja kotiin tullessaan hänellä oli marjoja viisi täyttä heinälistä. Eemeli nar-rasi niistä itselleen vain kaksi, niin huomaavainen hän sentään oli.

Älä luule, että Eemeli tinki Liinan ja Iidan mukaan lehmihakaan, ei ollenkaan. Hän halusi vähän hurjem-paa menoa, ja siksi hän sieppasi mössykkänsä ja pös-sykkänsä ja juoksi oikopäätä hevoshakaan, nousi Luu-kaksen selkään ja rynnisti pähkinäpensaitten keskelle niin että turpeet pöllyisivät. Hän leikki ratsumiesten

hyökkäystä – sellaisesta oli ollut kuva sanomalehdessä, niin että hän tiesi miten piti hyökätä.

Mössykkä, pössykkä ja Luukas – ne olivat Eemelille rakkaimmat tässä maailmassa. Luukas oli hänen hevonsensa, niin se oli tosiaan hänen, sillä hän oli itse nokkelasti hankkinut sen Vinnikan markkinoilta. Mössykkä oli ruma sininen lakki, jonka isä oli ostanut hänelle. Pössykkä oli puusta ja sen oli Kissankulman Aatu-renki veistänyt Eemelille, koska piti niin paljon hänestä. Olisi kai Eemeli muuten itsekkin osannut veistää pössykän. Jos kukaan osasi käyttää puukkoa, niin ainakin Eemeli, mutta kyllä hän harjoittelikin ahkerasti. Asia

oli nimittäin sillä tavoin, että aina kun Eemeli teki jonkin metkun, hänet teljettiin verstashuoneeseen, ja silloin hän aina vuoli metkan pienen puu-ukkelin. Tällä tavoin hänelle kertyi lopulta 369 puu-ukkoa, jotka ovat tallella vielä tänä päivänäkin, lukuun ottamatta sitä yhtä, jonka hänen äitinsä hautasi viinimarjapensaiden taakse, koska se muistutti liiaksi rovastia.

– Ei *sillä* tavoin sovi rovastia osoitella, sanoi Eemelin äiti.

Nyt siis tiedät osapuilleen, millainen Eemeli oli. Tiedät että hän teki metkuja läpi vuoden, sekä kesällä että talvella. Ja koska olen lukenut kaikki nuo sinikantiset vihot, kerron nyt muutamista Eemelin lapsuuden päivistä. Huomaat kyllä, että Eemeli teki paljon hyviäkin tekoja. On oikeudenmukaista kertoa niistäkin eikä vain hänen hurjista metkuistaan. Eivätkä ne kaikki sitä paitsi olleet yhtä hurjia. Eemeli teki joskus melko viattomiakin kepposia, ja oikeastaan vain marraskuun kolmannesta päivästä tuli oikea hullunmylly... ehei, älä yritäkään saada minua paljastamaan mitä Eemeli sinä päivänä teki, sillä minä en kerro sitä *koskaan*, lupasin sen Eemelin äidille. Ei, puhutaan vaihteen vuoksi päivästä, jolloin Eemeli suurin piirtein käyttäytyi oikein hyvin, vaikkei hänen isänsä ehkä ollutkaan sitä mieltä. Se päivä oli:

LAUANTAI 12. KESÄKUUTA,

*jolloin Eemeli teki
onnistuneita hullunkauppoja
Mäki-Mattilan huutokaupassa*

Eräänä kesäkuun lauantaina Mäki-Mattilassa oli huutokauppa, ja kaikki ihmiset olivat menossa sinne, sillä Vaahteramäellä ja koko seutukunnalla ei tiedetty mitään hauskeempaa kuin huutokaupat. Eemelin isä Anttoni Nieminen aikoi tietenkin lähteä huutokauppaan, mukaan olivat tuppautumassa myös Aatu ja Liina ja tottakai Eemelikin.

Jos olet joskus ollut huutokaupassa, tiedät millaista siellä on. Tiedät että kun ihmiset haluavat myydä rojujaan ja kampeitaan, he järjestävät huutokaupan, jotta toiset ihmiset ostaisivat niitä. Mäki-Mattilat halusivat myydä kaiken mitä omistivat, sillä he aikoivat muuttaa Amerikkaan, kuten monet muutkin noina

aikoina. Eivätkä he sinne voineet raahata keittiön sohvia, paistinpannuja, lehmää, porsaita eivätkä kanoja, ja siksi nyt Mäki-Mattilassa pidettiin keskellä kirkasta kevätkesää huutokauppa.

Eemelin isä aikoi hankkia halvalla lehmän ja ehkä emakkosian ja mahdollisesti vielä pari kanaakin. Siksi hänkin oli lähdössä Mäki-Mattilaan ja siksi myös Aatu ja Liina pääsivät mukaan, sillä tottakai hän tarvitsi apua saadakseen kotiin elukat jotka aikoi ostaa.

– Vaikka en minä käsitä mitä tekemistä Eemelillä siellä on, sanoi Eemelin isä.

– Syntyy siellä rähinää muutenkin, ei siellä Eemeliä kaivata, sanoi Liina.

Liina tiesi, miten kaikissa Vaahteramäen ja lähiseudun huutokaupoissa tavallisesti rähistiin ja tapeltiin, joten hän oli tavallaan oikeassa, mutta Eemelin äiti katsoi häneen tuikeasti ja sanoi:

– Jos Eemeli haluaa mennä huutokauppaan, niin menköön, älä siitä murhetta kannan. Ajattelisit sen sijaan miten itse käyttäydyt, ettet liehu suuna päänä niin kuin aina kun pääset ihmisten ilmoille.

Jopa meni Liinan suu tukkoon!

Eemeli pani mössykän päähänsä ja oli heti valmis lähtemään.

– Osta minulle tuomisia, kärtti pikku Iida pää hellyttävästi kallellaan.

Ei hän sitä kellekään erityisesti sanonut, mutta hänen isänsä rypisti heti kulmiaan.

– Osta ja osta, muuta tässä ei ikinä kuulekaan. Enkö minä ihan hiljan ostanut sinulle kymmenellä pennillä rintasokeria. Sehän oli viime tammikuussa, silloin kun oli syntymäpäiväsi, vai oletko jo unohtanut?

Eemeli oli juuri aikonut pyytää isältään kolikon, sillä eihän huutokauppaan voinut tyhjätaskuna mennä, mutta nyt hän tuli toisiin ajatuksiin. Hän huomasi, ettei ollut sopiva hetki kiristää isältä rahaa. Ei ainakaan tässä kiireessä, kun isä jo istui isoissa maitokärryissä lähtövalmiina. Mutta tavalla tai toisella rahaa oli saatava, ajatteli Eemeli. Hetken hän mietti ankarasti ja sanoi sitten:

– Ajakaa te vain edeltäkäsini. Minä tulen perässä Luukaksella.

Eemelin isä tuli oikein epäluuloiseksi, mutta koska hänellä oli kiire päästä matkaan, hän sanoi vain:

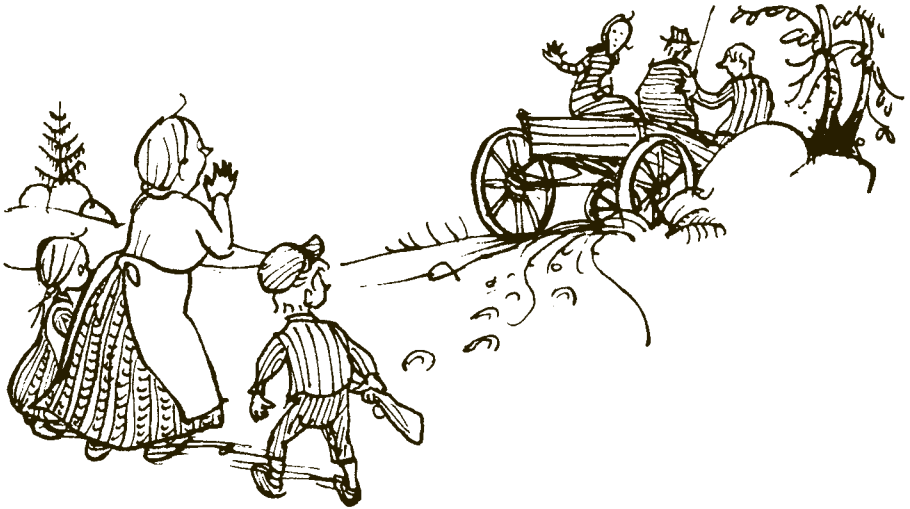
– Parasta kun pysyisit kotona tykkänään!

Sitten hän läimäytti piiskaa ja niin sitä mentiin.

Aatu heilutti Eemelille ja Liina heilutti pikku Iidalle ja Eemelin äiti huusi Eemelin isälle:

– Pidäkin huoli, että tulette kotiin ehjinä ja kunnossa!

Näin hän sanoi, sillä hänkin tiesi kuinka hurjaa meenoa huutokaupoissa joskus saattoi olla.

Maitokärryt katosivat pian mutkan taa. Eemeli seisoi maantien pölyssä ja katseli niiden jälkeen. Mutta sitten hänelle tuli kiire: nyt oli hankittava rahaa. Ja arvaapas, miten hän hankki?

Jos olisit ollut lapsena maalla noihin aikoihin kun Eemeli oli pieni, tietäisit miten siunatun paljon maanteillä oli veräjiä. Ne olivat sitä varten, että kaikki mulikat, lehmät ja lampaat pysyivät omilla laitumillaan, ja ehkä senkin takia, että tenavat saattoivat silloin tällöin ansaita pari penniä aukaisemalla veräjän jollekin laiskalle isäntämiehelle joka körötti tiellä eikä itse viitsinyt hypätä kärryiltä avaamaan.

Kissankulman luonakin oli veräjä, mutta Eemeli ei ollut ansainnut sillä montakaan penniä, koska Kissan- kulma oli pitäjän laidassa, ja harvoin sinne kellään oli asiaa. Kissankulman takana oli vain yksi talo, nimittäin Mäki-Mattila, jossa huutokauppa juuri tänään pidettiin.

Joka ikinen iikka joka sinne aikoo joutuu menemään meidän veräjästä, ajatteli Eemeli, se nokkela poika.

Tunnin Eemeli oli veräjänvahtina ja hän ansaitsi kokonaista neljä markkaa ja seitsemänkymmentäviisi penniä, voitko kuvitella! Hevospelejä tuli niin virta- naan, että hän ehti hädin tuskin sulkea veräjän kun se taas täytyi avata, ja kaikki maantiellä ajavat maa- laiset olivat hyvällä tuulella, huutokauppaan kun oli- vat menossa, ja he heittivät auliisti viisipennisiä Eeme- lin mössykkään. Olivatpa jotkut äveriäät talolliset niin tohkeissaan, että antoivat hänelle kymmenenkin pen- niä, vaikka he sitä tietysti heti katuivat.

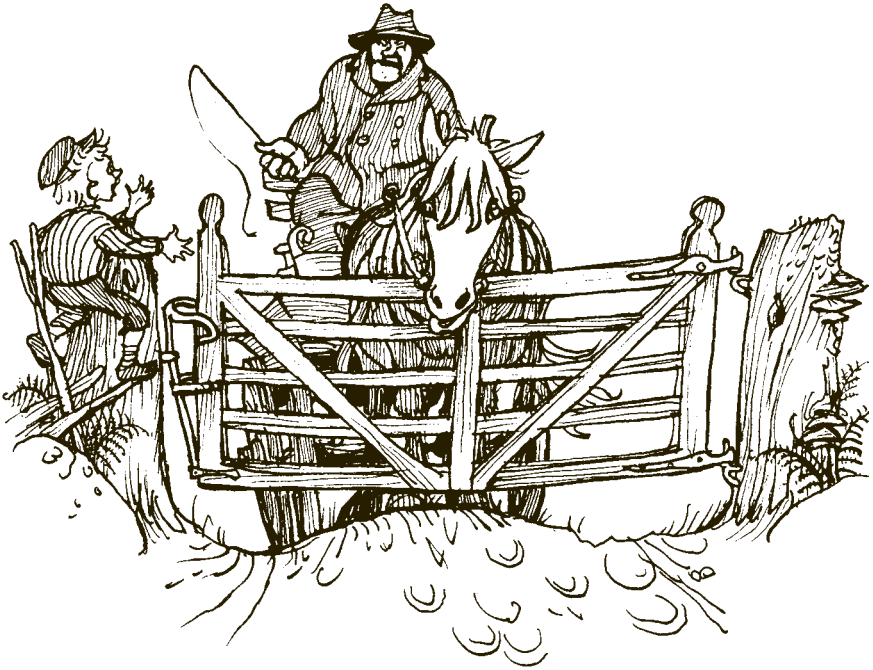
Mutta Varismaan isäntä suuttui, kun Eemeli salpasi veräjän ihan hänen ruskean tammansa turvan edestä.

– Miksi sinä sen veräjän suljit! hän huusi.

– Täytyyhän se ensin sulkea, miten sen muuten voi avata, sanoi Eemeli.

– Mikset sitten anna veräjän olla auki tällaisena päi- vänä? tiukkasi Varismaan mies kiukkuisena.

– Enhän minä pötkö ole, sanoi Eemeli. – Nyt kun tästä veräjän rähjästä on kerrankin vähän hyötyä!

Mutta Varismaan isäntä rapsautti piiskalla Eemeliä eikä antanut hänelle puupennin vertaa.

Kun kaikki huutokauppaan menijät olivat ajaneet Eemelin veräjältä eikä lisää rahaa ollut enää tiedossa, Eemeli nousi Luukaksen selkään ja lähti ratsastamaan kovaa kyytiä, niin että kolikot vain kilisivät ja kolisivat hänen housuntaskuissaan.

Mäki-Mattilassa oli huutokauppa jo hyvässä vauhdissa. Ihmiset tungeksivat pihamaalle levitettyjen rajujuen ympärillä, jotka kirkkaassa päivänvalossa näyt-

tivät olevan kuin eksyksissä. Kaiken kaman keskellä seisoi tynnyrin päällä huutokaupanpitäjä, ja hän sai monta hienoa tarjousta paistinpannuista ja kahvikuppeista ja vanhoista pinnatuoleista ja mistä kaikesta. Huutokaupassa tehdään näet sillä lailla, ymmärrätkö, että huutokaupanpitäjälle ilmoitetaan, paljonko halutaan maksaa tavarasta. Mutta jos joku toinen tarjoaa korkeamman hinnan, silloin hän saa sen keittiönsohvan tai mistä milloinkin kamppaillaan.

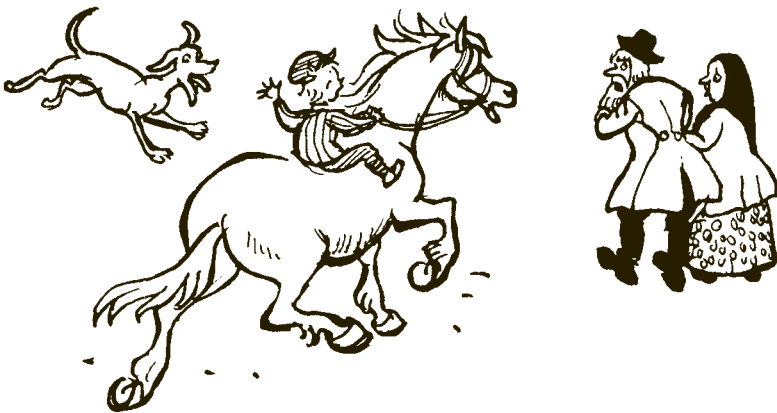
Väkijoukossa kävi kohahdus, kun Eemeli ja Luukas karauttivat pihamaalle, ja monet mutisivat:

– Kissankulman poika tuli – nyt meidän on kyllä parasta lähteä kotiin.

Mutta Eemeli oli tullut tekemään kauppoja, ja rahaahan hänellä oli niin että melkein pyöräytti. Ja ennen kuin oli päässyt edes hevosen selästä, hän tarjosi jo kolme markkaa rautasängyn rotiskosta, jota ei olisi suurin surminkaan halunnut. Onneksi muuan maalais-

emäntä tarjosi siitä neljä markkaa ja niin Eemeli pääsi eroon sängystä. Mutta hän jatkoi intomielisesti ja huusi ihan kaikkea. Ja hujauksessa hänestä oli tullut kolmen esineen omistaja. Ensimmäinen oli haalistunut samet-

tirasia jonka kannessa oli pieniä näkinkenkiä – siinäpä oiva lahja pikku Iidalle. Toinen oli leipälapio, sellainen pitkävartinen jolla työnnetään leipiä uuniin. Ja kolmas oli vanha ruosteinen paloruisku, josta kukaan vaahteramäkeläinen ei olisi maksanut edes kymmentä penniä. Eemeli tarjosi kaksikymmentäviisi ja sai sen.

Höh, tuosta nyt ei olisi ollut väliä, ajatteli Eemeli. Mutta ei auttanut, hänellä oli nyt paloruisku halusipa hän tai ei.

Aatu tuli katsomaan Eemelin ruiskua ja nauroi.

– Ruiskunomistaja Eemeli Nieminen, hän sanoi.

– Mihin sinä oikein tarvitset tuota kapinetta?

– No jos salama iskee ja syttyy tulipalo, sanoi Eemeli.

Ja juuri silloin salama *iski*, ainakin Eemeli aluksi luuli niin, mutta hänen isänsä se vain tarttui häntä kauluksesta ja ravisti niin että villava tukka pölysi.

– Senkin halvatun mukula, mitä sinä olet tehnyt! karjui Eemelin isä.

Hän oli mennyt kaikessa rauhassa lävätarhaan katselemaan itselleen lehmää, kun Liina juoksi henki kurkussa hänen luokseen.

– Isäntä, isäntä, Eemeli on täällä ja ostelee täyttä häkää paloruiskuja, onkos hänellä lupa siihen.

Eemelin isähän ei tiennyt, että Eemelillä oli omia rahoja. Hän luuli joutuvansa maksamaan Eemelin

huutamattavat tavarat. Siksi ei ollut ihme, että hän kalpeni ja rupesi tärisemään kuullessaan paloruiskusta.

– Päästä irti! Itse minä maksan, huusi Eemeli. Ja lopulta hän sai selitetyksi isälleen, kuinka oli hankkinut suuret rikkautensa availemalla vain Kissankulman veräjää. Isän mielestä Eemeli oli siinä ollut oikein taitava, mutta sen sijaan oli kovin taitamatonta viskellä rahoja vanhaan paloruiskuun.

– Mokomista hullunkaupoista en halua kuullaakaan, hän sanoi tiukasti. Hän vaati nähdäkseen kaikki Eemelin huutamattavat tavarat, ja hän pani kovin pahakseen kun näki vanhan samettirasian, josta ei ollut mihinkään, ja leipälapion, jollainen heillä jo oli Kissan-

kulmassa, hyvä olikin. Hullunkauppoja kerrassaan! Vaikka pahin oli tietenkin paloruisku.

– Paina nyt mieleesi mitä minä sanon! Pitää ostaa vain sellaista mikä on tuiki tarpeellista, sanoi Eemelin isä.

Hän saattoi olla siinä hyvinkin oikeassa, mutta mistä aina tiesi mikä oli tarpeellista? Oliko esimerkiksi limonaati tarpeellista? Oli ainakin Eemelin mielestä. Hän laahusti ympäriinsä vähän synkkänä isän antamasta löylytyksestä, ja siinä kävellessään hän löysi syreenimajasta myyntipöydän, jossa oli kaupan limonaattia. Mäki-Mattilat, jotka pyrkivät aina olemaan vähän uhkarohkeita, olivat hankkineet Vinnikan panimosta laatikkokaupalla juomia myydäkseen niitä sitten janoiselle huutokauppaväelle.

Eemeli oli vain kerran elämässään juonut limonaattia, ja nyt hän riemastui hoksattuaan äkkiä että tässä hän oli limonaattia ja hänellä taskut täynnä rahaa. Että kaksi niin onnekasta asiaa voikin sattua yksiin!

Eemeli tilasi ja joi kolme limonaattia peräjälkeen. Mutta silloin iski salama uudestaan. Hänen isänsä oli äkkiä taas siinä. Hän tarttui Eemeliä kauluksesta ja ravisteli niin, että limonaati purskahti nenään.

– Halvatun mukula, siinä sinä vain litkit limonaattia, vaikka voisit kerrankin ansaita vähän rahaa!

Mutta silloin Eemeli vihastui ja sanoi suoraan mitä ajatteli.

EEMELI ON JA PYSYY

Vaahteramäen Eemeli, Kissankulman kuulu vekara joka keksii kujeita minkä ennättää, teljetään jokaisen uuden metkunsa jälkeen vertashuoneeseen. Siellä hän vuolee aina uuden puu-ukon, joita kertyy lopulta kokonaista 369 kappaletta.

Kolmannessa kirjassaan Eemeli tekee hyviä hullunkauppoja huutokaupassa, auttaa Liinaa pääsemään hammassärystä, maalaa pikku Iidan siniseksi ja tuikkaa ruustinnan tuleen. Sekä tekee sellaisen urotyön, että koko Vaahteramäki riemuitsee ja antaa hänen metkunsa anteeksi. Eläköön Eemeli!

Astrid Lindgrenin tunnetuimpiin hahmoihin kuuluvasta pojanviikarista kerrotaan kirjoissa *Vaahteramäen Eemeli*, *Eemelin uudet metkut* ja *Eläköön Eemeli*. Vauhdikkaan sarjan on kuvittanut Björn Berg.

	
www.wsoy.fi	L84.2 ISBN 978-951-0-50054-5